

A - 74569

Benemaa Sotsialdemokraatline Töölisterpartei

Kõigi maade töölised,
ühinege!

Wl. Newski

≡≡≡ Mida 1848. a. ≡≡≡
revolutsioonilt õppida võib

(Revolutsioon ja vasturevolutsioon Prantsusmaal)

ARHIIVIKOOL
Testi keelbe G. L.

Ben. Sots.-dem. Töölisterpartei Eestioma Komitee kirjastus, 1917
B. S.-D. L. P. Tall. Organ. Džahhijuse trükituba.

AR

ARHIIVKOGU 2

Tartu Ülikooli
Raamatukogu

219108

i 21526096

Igäüts meist teab, et see riigipööre wõi rewolutsion, mis meil 27. weebuaril läbi wiidud sai, mitte esimene riigipööre, esimene rewolutsion ei Europas ega isegi meil, Wenemaal ei ole.

Ka teistes maades, Inglismaal, Saksamaal ja iseäranis Prantsusmaal, koguni meil Wenemaal (1905. a.) oliwad juba enne rewolutsionid, riigipööred, kus nälja ja kannatuste kaudu meelearaheitmisele wiidud rahwas katset tegi wana korda fukutada, wõimu enda kätte wõtta, surwet ja furnamist lõpetada ja maksawat seltskondlist korda ümber luua.

Igäüts meist teab seda, et mitte ainult meil, waid ka igalpool teistes maades ajutiste wõitude ja kordaminekute peale waatamata walitsuswõim lõpuks ometi rahwa käest libises ja uuesti rahameeste, kaupmeeste, wabrikantide ja juurmaaomanikkude kätte läks, kuna tööliste ja üleüldse kõi tide töötawate kihtide elu endiselt raskest ja õigusetaks jäi.

Mispärast on see nii? Mispärast ei suuda töölistes ja talupojad, kes oma were hinnaga wabaduse kätte wõidawad wõimu oma käes pidada ja korrada oma seisukorda parandada? Mispärast ei läinud peale iga rewolutsioni, peale selle, kui rahwas wihatud walitsuse fukutas, wõim rahwa kätte, waid walitsema said tema põlised waenlased — kapitalistid, fodanlus, rahamehed, mitte aga töölistes? Mispärast läheb rahwal ainult suure waewaga korda peale iga rewolutsioni mõnda wäikest seisukorraparandust läbi wiia?

Et selle küsimuse peale wastata, waatleme tähelepanekult mõnda riigipööret, näitufeks Prantsusmaal.

Selle küsimuse peale wastata on tarwis sellepärast, et meie, kui selgeste arusaame rahwa ebadnneustuste põhjustest, paremine oskame meil Wenemaal seda kindlustada, mis 27. weebuaril Peterburis kätte wõitfime.

1848. a. istus Prantsusmaa troonil kuningas Louis Philippe.*) Selle kuninga võimu kitsendas konstitutsioon, s. o. leping, mille põhjal kuningas oma võimu väikese hulga väga rüaste inimestega jagama pidi. See leping tekkis ka peale rahva võidu, ja võim libises ka siis rahva käest.

1848. a. oli Prantsusmaa riik, kus rahva enamus koos seisis maaomanikkudest — talupoegadest ja ilma mingisuguse varanduseta töelistest. Neist rahva kihtidest kõrgemal astmel seisivad juba vähemaarvulised väikepoodnikud, kaupmehed ja töelistest aineliselt paremal järjel olevad waba-elukutsete esitajad — kunstnikud, kirjanikud, advokaadid, insenerid, arstid. Wabaelukutsete esitajate ja töeliste kihi waheastmel oli terve vägi poesellisid, koduteenijaid ja üldse töötajaid, kes wabrikutes ja tehastes ei töötanud, aga oma tähtsusega endale ülespidamist teenisid. Peale selle oli olemas väikearvuline kiht kodanlasi — suurtööstusettevõtjaid, wabrikute, tehaste ja teiste tööstusettevõtete peremehi, — juurkodanluse klass.

Suur tähtsus oli Prantsusmaal juba tol ajal ka suurkauplejatel, kaupmeestel, iseäranis suurtel äridel, kes uhkussasjadega kauplesid. — Paris oli juba siis kõige ilma rüaste laisklejate kaubamuretseja.

Kodanluse üle walitses raha — aristokratia, s. o. üsna väike kogu väga rikkaid pangapidajaid ja rahamehi, kelle käes määratud rahasummad olid. Need rahamehed andsid kuningale ja ministritele, teiste sõnadega — walitsusele laenu näol raha, et riiki üleval pidada.

Tajuks nende laenude eest ja oma rahalist jõudu tarvitades jagasid rahamehed kuningaga ja tema ümber kogunud mõisnikuseisusega walitsusvõimu.

Trooni ümber kogusid suurmaaomanikud, kes selle tõttu võimule pääsesid, et nende käes suur hulk maad oli. Need ei olnud küll kõik wana mõisnikuseisuse puhastwerd pojad, kuid see ei muuda asjaolu, nad on ikkagi Prantsuse seltskonna kõige tagurliksem osa. Suurmaaomaniku huwides oli ikka wõimalikult kaua võimu enda käes pidada ja rahwale ei haridust, ega

*) Lugeb: Lui Filipp.

maad, ega wabadust anda. Mõisnikkudega käsitäes käisid muidugi ka papid, sest et ainult rahwa pimedus ja rõhumine waimuliku seisuse tuluallikat kindlustab.

Nii on siis selge, et Prantsuse rahwas mitte ühtlase koguna ei esinenud, waid klassidesse jagunes: töolisteklass, wäikemaaomanikud, wäikepoodnikud, kaupmehed, wabaelukutsete esitajad, — suurtodanluse klass, — mis koos seisis suurtööstusettewõtete esitajatest — wabrikantidest ja tehaseomanikkudest — ja suurtapitali esitajatest — pangapidaajatest.

Kuninga ümber kogusid suurmaaomanikud.

Kõik need klassid elasid hoopis isefugustes tingimistes ja pidasid alalist wõitlust üksteise vastu.

Wäikemaaomanikud talupojad maksid wäga kõrgeid maksusid, neil oli wäga wähe maad ja neil läks waewalt korda ennast oma kätetööga ära elatada. Neid ähwardas igaweste pankrott, nende maalapikese müümine wõlgade tasuks ja see aineliselt kitsas seisuford surus nende mõtete ja tegudele arguse, kartuse ja orjalikkuse pitsari. Nende enamus oli kirjaoštamata, ja papid tarwitasid nende harimatust, neid wahetpidamata kollitades, et töölised mäsju teha ja nende maad ära wõtta tahawad.

See asjaolu sundis talupoegi tumedate jõudude sõuakuulelikuks tööriistaks tööliste wabadusepiüüete vastu.

Elus ei määra kunagi inimeste peaajud, nende mõtted ja soowid elurada, waid elu ise, s. o. need tingimised, milles inimesed elawad, sunniwad inimesi mõtlema ja toimima, kudas nad mõtlewad ja toimiwad.

Talupojad olid wäikemaaomanikud, kes peale põllutöö midagi ei oskanud, sellepärast hirmutasid neid igasugused jutud, et töölised nende maad ära wõtta tahtwat, ja tegid neid wana korra sõnakuulelisteks orjadeks.

Muidugi ei ole see ifta nii, et talupojad wana korda ja wanawalitsust toetawad. Ka Prantsusmaal ei olnud see alati nii. Esimese suure rewolutsiooni ajal wõitlesid talupojad alguses wana korra vastu.

Na meil Wenemaal on talupojad nüüd suur revolutsiooniline jõud. Nad on sellepärast niisugune jõud, et mõisnik ja kapitalist neid rõhub.

Meie talupojal ei ole maad ja sellepärast on ta täiesti herra — mõisniku võimuses: ta on sunnitud mõisnikult maad rentima, teda orjama. Ja kus orjus on, seal on ka õigusetus, seadusetus; seal on kõik seadused rahamehe-mõisniku poolt.

Ja tööpoolest ei ole meie talupoeg mitte ainult maata, vaid ka nüüd veel seadusetuse ja õigusetuse kättes.

Ja sellepärast seisab meie talupoegade huvides surwet enesest heita ja maad ja vabadust omandada töölistega käsi-käes võideldes.

Töölistega üheskoos võideldes ei võitle talupoeg sõnadega, vaid tegudega, s. o. revolutsioniliste abinõudega.

Prantsusmaa töölised olid teistfugustes oludes, kui talupojad: warandust neil ei olnud, nad elatasid ennast oma tööjõu müügist, nendelt ei olnud midagi võtta, walitsus-wõimu kättejaamise eest võideldes võisid nemad ainult kasu saada.

Hirmus puudus, rõhumine, surme, üle jõu käiw töö, ja teiselt poolt rahameeste toredus ja raistamine—kõik see sundis töölisti oma seisukorra üle järel mõtlema ja arusaoma, et neil forda ei lähe oma seisukorda parandada, kuni võim rikaste käes püüib. Tööliste häda seisis selles, et nad väikeste salkadena vähearmulistes tööstuslinnades laiali pillatud olid ja peaaegu täiesti talupojaseisuse ja väikekodanluse hullkadesse kadusid.

Talupoega rõhus suurmaaomanik, töölist kapitalist. Aga ka kapitalist ei olnud walitsusega rahul, sest Prantsuse parlamendis, tolleaegses Prantsuse wolikogus, oli enamus mõisnikkude ja suurpangapidajate saadikute käes.

Kapitalistid tahtsid võimu enda kätte saada ja ei soovinud oma jäsetulekuid mõisnikkudega, pappidega ja pangapidajatega jagada.

Sellepärast algas ka nende hulgas turne käärimine ja rahulolematuse seadusega, mille põhjal parlamenti ainult mõisnikud ja suurpangapidajad ja õige väikearwuline kogu rahwa poolehoidjaid pääseda võis.

See rahulolematu kaswas ja lagunes ifka laiematesse töötawatesse lihtidesse, kuna kapitalistid ja waba-elukutsete esitajad ainult walimiseõiguse laiendamist nõudsid, s. o. niisugusid seadusi, mille põhjal kapitalistidel ja nende poolehoidjatel wõimalus oleks parlamendis suuremal hulgal esitatud saada.

Rahwal olid aga teised püüded, ta tahtis lihtsalt oma seiukskorda parandada, juurteni feltskondlist korda muuta ja wõimu nende kätte anda, kes tõepoolest rahwa kasude eest wõitlefid. Tõepoolest wõitlefid 1848. a. weebruari Prantsuse kodanlased, kapitalistid ja nende poolehoidjad alguses ainult walimiseõiguse laiendamise ja rahaaristokraatia kukutamise eest, kui aga kokkupõrkamine tuli, siis läksid töölised uulitjale, alustasid wõitlust sõjawägedega ja kukutasid peale osa sõjawägede üleminekut rahwa poole wana walitsuse ja kuulutasid wabariigi wälja.

Nii algas koosolekutega ja miitingutega. Kodanlased ja nende kirjanikud tegid palju kõlawaid sõnu, kui aga walitsus neid sõjariistus jõuga ähwardas, siis hirmusid nad ja olid walmis ära ütlemä mitte ainult wastupanemiseft tegudega, waid ifegi oma tulistest ja kirglistest kõnedest.

Selsamal ajal tuli parlament kokku. Kuningas Louis Philippe hirutas oma awamiskõnes kapitalistide üle ja andis teada, et ta milgil tingimisel järel ei anna.

Kapitalistid otustasid meeleawaldusega wastata, millest ka töölisi osa wõtma kutsuti.

Kui aga käst anti meeleawaldajaid wägise laiali ajada, siis taganesid kapitalistid otsekohe oma kawatsuseft. Kuid rahwas, peaaesjalikult töölised, ei wõinud ega tahtnud enam peatada ja lihtne meeleawaldus muutus sõjariistus mässuks: 22., 23. ja 24. webruaril 1848. a. algas Pariisi uulitjatel wõitlus rahwa ja sõjawägede wahel: tekkisid harrikadid ja 25. webruaril ärkas Prantsusmaa wabariigina, s. o. riigina, kus kuningast ei olnud (Louis Philippe põgenes), waid mässu ajal tekkinud ajutine walitsus.

Selle walitsuse koosseis oli rahwale wäga soowimata Tema paremad esitajad olid Louis Blanc ja tööline Albert,

Kuid Louis Blanc ei olnud küllalt kaine. Tema arwas, et mitte jõuga, waid läbirääkimiste teel wõimalik on kapitalistidega kokkuleppida ja tööliste seisukorda parandada. Ka Albertil ei olnud küllalt selge, misfugused abinõud ja teed on waja tarwitusele wõtta, et tööliste ja rahwa elu paranemist läbi wiia.

Ja mis wõisid need kaks meest teha, kui walitsuse enamus osalt rahwa otsekohestest waenlastest, osalt ülejooksikutest koos seisis, kes omas südamas wana korra poole hoidisid. Miisugune oli Lamartine, endine kuninga walitsuse fantsja

Teised — Ledruit — Kollain, Arago, Garnier — Baget, Flocon ja Mari kartsid lausa töölisi ja mõtlesid wabariigi algusest wasturewolutjoni peale.

Wasturewolutjion on salasepitsus rewolutjioni wastu, niisugune teguwiis, mis selle peale sihitud on, et rahwalt, kes wana korra kututanud, wõimu ära wõtta.

Ajutine walitsus, kes peale riigipöbret Prantsusmaal wõimule pääses, sai peagi aru, et töölised mitte lõbu pärast kuninga trooni ei põletanud ja wabariiki maksma ei pannud, ta sai aru, et töölised oma seisukorra tõsist paranemist nõuawad

Tööliste elujärje tõsine parandamine on aga ainult siis wõimalik, kui seadusandlifel teel tööpäewa lühendatakse, kui töölistele wõimalus antakse oma wolinikkude kaudu mõjuda seadusandlufe peale, mis tööliste elutingimisi puudutab, kui töölistel wõimalik on liitudesse ühineda, et ühiselt omi huwisid kaitsta, ja mis peaasi — kui sõjariistus jõud rahwa, tööliste käes on.

Arusaadaw on, et ka 1848 a. tööliste klassijuhid Prantsusmaal nõudma pidid, et otsekohe peale wabariigi väljakuulutamist rahwas saaks sõjariistu pandud.

Selle asemel kõneles Louis Blanc halebaid sõnu oma feltfalistele ajutises walitsuses. Ammugi on teada, et wägivalle ja surwe teenrid ja poolehoidjad tegelikud mehed on ja mitte sõnakõlksutajad, kui rahwa rõhumisest jutt on.

Nii oli ka Prantsusmaal. Ajutine walitsus seadis nõnda nimetatud natsionalised töökojad sisse mille juhiks ta

Louis Blanci nimetas ja kuni Louis Blanc sõnakõltsutamisega ja tööliste seifutorra parandamise programmi kirjutamisega aega viitis, ümbritsesid töölisi neis töökodades nuuskurid. Töölised viitsid oma aega kasuta tööga, said armuandeid näruste kopikate näol, ajutine valitsus aga korraldas oma gaardiväge.

Selle gaardiväe asutamine sündis, ilma et töölised ja Louis Blanc seda olets tähele pannud, ja mitte ainult Louis Blanc ei jätnud seda tähelepanemata, vaid isegi nüisugused rahva eest võitlejad kui Blanguis ja Barbet. Need faks viimast olid tõsised vabaduse eest võitlejad; kahjuks võitlesid nad teine-teisega, et revolutsionilistes ringides mõju avaldada, peaaesjalikult aga oli neil ebadiige ettekujutus sellest, kuidas rahvale vabadust kindlustada. Nad arvasid, et sellest jatkub kui mõned julged, wahvad ja rahvale truud mehed sõjariistu panna, ja vabadus on kindlustatud. Nemad ei saanud aru, et ainult terve rahvas ja kõige pealt töölised ühisel jõul ja sõjariistus, sõjaväele vastu hakata võib. Sest ainult nähes tööliste terve hulga otsust sõjariistus oma asju kaitsta, tulevad soldatid rahva poole üle.

Ei Louis Blanc ega Blanguis, ega Barbet ei saanud sellest aru ja sellepärast organiseerisid kodanlased ja kapitalistid sel ajal terve sõjaväe, kui Louis Blanc ajutise valitsuse ees piisavaid walas, ja Blanguis ja Barbet oma wahel tülitsevad. Selles sõjaväes ei olnud ainukestki töölist.

See sõjavägi, või nõnda nimetatud liikuv natsional-gaardivägi, seisis koos kodanlastest üliõpilastest, aumäärt kodanlastest, ja lumpenproletarlastest, s. o. paljasjalgsetest, ühe sõnaga — inimestest, keda kudagi rahva sõpradets nimetada ei võinud.

Kui töölised viimaks üidinesid ootamast, et täidetud saaks lubadused, mis kapitalistid neile alguses andnud ja kui nad oma elujärje tõsist parandamist nõudsid, siis wastasid kapitalistid neile jämeda äraütlemisega ja pillega.

Töölised olid uueste sunnitud sõjariistu kätte võtma. Kuid nüüd olid asjad teised. Nende wasta olid kõik: kapitalistid, kes millegis järele anda ei tahtnud, ja wälkepoos-

nitud, keda erutas tööliste tung ka nende väikete vereime-
jate surwe alt wabaneda, ja talupojad, keda sellega hirmutati,
et tööliised nende maad ära wõtta tahawad ja wabade elukutsete
esitajad, kes raafukestest kapitalistide laualt elawad.

Kolm kuud peale weebruari revolutsiooni astusid töö-
liised uueste wõitlusele, uueste algas lahing, aga see oli juba
lõpp, see oli wasturewolutsion, jeltstonna torda juurteni
ümber luua tahtwate mäsajate tööliste allasurumine.

Mäfs sai alla surutud ja werewoogudesse uputatud:
mitukümmend tuhat töölist lasti maha. Louis Blanc põge-
nes, Blanguis istus wangiraudus. Algas uuesti tumedate
jõudude walitus.

Warsii peale juuni mäsju pääsesid tumedad jõud lõ-
pulistult wõidule ja mõne aja pärast sai Prantsusmaa wa-
litsejaks Napoleon III, keda enne wabariigi presidendiks wa-
liti. Pärast muutus ta aga kuningaks ja häwitas wabariigi.

Nii tekkis Prantsusmaal 1848. a. revolutsion ja
wasturewolutsion.

Waatame nüüd, mis meil Wenemaal 1917. a. weeb-
ruarikuus juhtus.

Meil oli ka revolutsion, ka rahwa mäfs, ka wägede
üleminek rahwa poole ja wana walituse kukutamine.

Ka meil on tuhandete tööliste wereshinnaga Nikolai
Romanowi asemel ajutine walitus wõimule pääsenud.

Ka meil olid alguses meeleanaldused, streigid, igasu-
gused kodanliised koosolekud awaldasid oma resolutsionides
protesti walituse wastu; ka meil nõudis riigivolikogu wäi-
kest seaduse muutmist, mis selles seisis, et miinistrid mitte
tšaari waid riigivolikogu poolt nimetatud saaks ja riigivo-
likogu ees wastutawad oleks.

Ka meil ei lõppenud asi nii, kudas soowisid suur-
maomanikud — mõisnikud ja kapitalistid — kõit need
Kodsjankod, Tschelnokowid, Schingarewid, Burischkewitshid
ja Markowid — oktobristid, kadetid ja parempoolsed — ka
meil tuli lõpuks revolutsion ja rahwa wõit.

Selles on meie revolutsionil suur sarnadus weebruari
revolutsioniga Prantsusmaal. Kuid on ka wäga sügawad

lahkuminekud (näituseks praegune sõda, mida meie peame ja mille sarnast Prantsusmaal 1848. a. ei olnud).

Nendest lahkuminekuteist võime teine kord kõneleda, praegu aga on vaja meelespidada ja selle poole püüda, et meie revolutsiooni lõpp mitte 1848. a. revolutsiooni õnnetuma lõpu sarnane ei saaks ja ka mitte meie esimese 1905. a. revolutsiooni lõpp ei forduks.

Seltsimehed töölised ja soldatid ja kõik need, kes puhatafüdamliselt rahwa wõidulepääsemist ja tema õnne soowivad, meie peame meelespidama, et kõik need oktoobristid — Rodsjanko ja tema sõbrad, — kadetid — Schingarewid, Miljukowid, Maklakowid ja nende sõbrad ainult revolutsioonilise sõjawäe ja tööliste surwel wabariigi, täielise rahwa walitsuse poole hoiawad, kui nad üleüldse selle poolt on.

Ei pea unustama, et seesama Gutshkow, kes hiljuti ajutises walitsuses istus, 1905. a. Dubasowid aitas Moskwas tööliste mässu alla suruda. Peab meeles pidama, et seesama Miljukow, kes hiljuti wälisministri troonil istus ja wäga Konstantinopoli järele igatses, seesama Miljukow, Schingarew ja nende sõbrad peale 1905. a., peale meie esimese revolutsiooni kaotusi, punaseid lippusid närudeks nimetasid ja omalt poolt Stöldipini walitsust toetasid, kes Benemaa wõllastega ehtis ja isegi ise seaduste projekti kokku seadsid, mille põhjal töölisti koosolekute wabaduse eest summitöö ähwardas.

Seda ei tohi muustada. Peab meeles pidama, et ka muustajalised weel olemas on, kellel wõimalus on praeguse wabaduse ajal ennast organiseerida.

Peaasjalikult peame meeles pidama, et sõjariistus wõim mitte rahwa õigete sõprade käes ei ole, waid meeste käes, kes end peidawad rahwa sõprade kesta alla.

Ja seda silmas pidades peame alati walwel olema ja igasugused katsed wasturewolutsiooni organiseerimiseks walitsuse poolt nurja ajama.

Meie peame koonduma, seltsimehed töölised ja soldatid: erafondadesse, ametiühisustesse, kõige pealt aga rahwa sõjariistu panemist nõudma.

Viibimata, otsekohe, edasilükkamata peame meie oma saadikutelt nõudma, et nemad omalt poolt valitsuselt nõuaks rahvale ustava tööliste gaardiväe asutamist.

Peterburis ja prowintsis peab see nõudmine kõitide tööliste hulkade nõudmiseks saama ja sagedamine ja tungivamalt peame valitsusele seda nõudmist ette panema.

Tööliste ja soldatite saadikute nõukogu peaks otsekohe, ilma luba ootamata, ise tööliste gaardiväe korraldamist enda kätte võtma, sest et see tema võimuses seisab, sest et kogunud feltšimehed ohvitserid ja soldatid tema poolt on ja sõjariistad nende käes.

Noondage ja varustage endid feltšimehed töölistel! Kui töölistel heaste organiseeritud ja täies sõjariistus on, siis ei kohuta neid ükski vasturevolutsion. Elagu punane tööliste gaardivägi!

